

scat Butlletí

de la Societat Catalana de Terminologia

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Juliol-agost de 2009 | Núm. 13 | Crèdits

scaterm.iec.cat

En aquest número...

- Les nostres notícies
- Activitat de la Junta
- El terme és notícia
- Les cròniques
- Novetats
- Agenda
- El web recomanat

Recordau que...

... esperem els vostres suggeriments, les vostres notícies i novetats i tot allò que vulgueu que surti en el proper butlletí. Només heu d'escriure un correu a scaterm@iec.cat.

Les nostres notícies

Assemblea General ordinària

El dia 29 de maig, coincidint amb la VII Jornada de la SCATERM, es va celebrar l'Assemblea General ordinària. En aquesta Assemblea es va aprovar l'acta de l'Assemblea General ordinària de l'any anterior (29 de maig de 2008) i les actes de les assemblees generals extraordinàries del 29 de maig de 2008 i del 19 de febrer de 2009. L'Assemblea també va aprovar la liquidació de comptes de l'any 2008 i el pressupost per a l'any 2009, presentats pel tresorer, Josep M. Mestres, i la gestió de la Junta per a l'any 2008 després que el president de la SCATERM, Jaume Martí, en llegís l'informe anual.

La Junta va explicar la necessitat de crear noves vocalies, fins al màxim de cinc que permeten els Estatuts, per poder dur a terme tota l'activitat que comporta ser societat filial de l'IEC. Les noves vocalies proposades per la Junta Directiva són la Vocalia d'Activitats (coberta interinament pel soci Lluç Potrony) i la Vocalia de Comunicació (que, a partir de la tardor, serà ocupada interinament per Agustí Espallargas, del Parlament de Catalunya), que s'afegeixen a les tres actuals (Vocalia del Butlletí, Vocalia de Publicacions i Vocalia del Web). A més, hi ha un canvi en la coordinació de la Secretaria, que a partir d'ara estarà interinament coberta pel soci Josep M. Jovells. L'Assemblea va aprovar la nova estructura de vocalies i la cobertura interina de la Secretaria.

Beca de la VII Escola Internacional d'Estiu de Terminologia

La SCATERM ha concedit a Miquel Rey Estévez la beca de 300 € per a assistir a la **VII Escola Internacional d'Estiu de Terminologia** que organitza biennalment l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la UPF. Aquesta beca ha estat concedida des de l'inici de l'ACATERM, i la Junta actual de la SCATERM ha mantingut l'acord amb l'IULA.

Acord amb l'Observatori de Neologia de la UPF

A partir d'aquest número, a l'apartat «El terme és notícia», també hi podreu trobar habitualment contribucions de membres de l'Observatori de Neologia de la UPF. L'**Observatori de Neologia** és un grup de recerca dirigit per M. Teresa Cabré que analitza el fenomen de l'aparició de paraules noves o neologismes. Disposa, entre altres **recursos**, d'una base de dades que recull els neologismes lèxics procedents dels mitjans de comunicació, escrits i orals, en català i en espanyol, recollits des del 1992.

Activitat de la Junta

IV Seminari de la SCATERM

S'està començant a preparar el IV Seminari de la SCATERM, que tindrà lloc a l'IEC durant la segona quinzena de novembre d'enguany i durà per títol «Ortotipografia del llenguatge científic i tècnic». Més endavant us n'oferirem més detalls.

Organització de la VIII Jornada de la SCATERM

La propera Jornada de la SCATERM s'organitzarà amb la Universitat de Vic i es durà a terme durant el mes de maig de 2010 amb el títol «Terminologia, traducció i neologia». De moment, ja s'ha constituït el Comitè Organitzador, format pels membres de la Junta de la SCATERM Josep M. Mestres i Lluc Potrony i pels membres de la UVic Eusebi Coromina i Manuel Llanas.

Dissenys per a les dues col·leccions de llibres de la SCATERM

S'han preparat i aprovat els dissenys de les cobertes de la col·lecció «Eines de Terminologia», on està previst publicar-hi monografies terminològiques com ara els premis biennals de la SCATERM, dels quals ja vam informar en el *Butlletí* núm. 12, i la col·lecció «Memòries de la Societat Catalana de Terminologia», que aplegarà les actes de les Jornades de la SCATERM.

El terme és notícia

Que els agrocombustibles no ens cremin: un cas d'ambigüitat semàntica

Un terme ben format com *agrocombustible* pot no ser tan transparent des del punt de vista semàntic com d'entrada podria semblar, perquè de vegades no queda clara la relació que s'estableix entre el formant culte *agro-* i el radical a què s'adhereix. Segons el DIEC, *agro-* (o *agri-*) és una «f orma prefixada del mot gr. *agrós* i del mot ll. *ager agri*, 'camp'» i, per tant, la informació del diccionari no ens aclareix el dubte: què és un *agrocombustible*? Es tracta d'un combustible per a la indústria agrària o més aviat és un combustible format a partir de matèries agràries (o agrícoles)?

L'ús del formant *agro-* com a recurs morfològic és força estès, com ho demostren el centenar d'ocurrències en català (d'un total de més de sis mil) al BOBNEO, el banc de dades de neologismes de l'Observatori de Neologia de la Universitat Pompeu Fabra. Altres exemples que hi trobem són *agrobotiga*, *agrocarburant* i *agroecologia*, tots ells ben formats des del punt de vista morfològic, però tenen la mateixa ambigüitat semàntica.

Aquest fenomen es produeix amb altres elements que poden interpretar-se com un formant culte o l'escurçament lexicalitzat de la paraula més freqüent que s'hi forma. *Homo-*, *narco-*, *eco-* i *foto-* en són exemples; aquest últim pot formar paraules com a escurçament lexicalitzat de *fotografia* o compostos cultes amb el sentit etimològic original de *llum*. Un *fotoperiodista* és un periodista especialitzat en els reportatges fotogràfics i la *fotodepilació* és la tècnica d'eliminar pèl a partir de llum làser. Però què passa amb els *estudis fotogeològics*: utilitzen fotografies o llum?

Com a conclusió podríem dir que, quan un especialista redacta un text d'especialitat, ha de ser conscient de l'ambigüitat d'aquests elements i tenir present que la llengua li ofereix altres mecanismes de creació de paraules, com la sintagmació, i que potser no sempre convé que el terme sigui «com més curt millor».

Maria Gené (Observatori de Neologia)

Les cròniques

VII Jornada de la SCATERM: «Terminologia i documentació»

La VII Jornada de la SCATERM, amb el títol «Terminologia i documentació», va tenir lloc a l'Aula Jordi Rubió i Balaguer de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona el passat 29 de maig.

Van participar-hi deu ponents i hi van assistir cinquanta-vuit persones. Va haver-hi dues ponències i sis comunicacions distribuïdes entre una sessió de matí i una de tarda. Al matí es va tractar la recuperació d'informació i l'extracció terminològica i es va presentar un vocabulari. A la tarda es va parlar del Web 2.0 i d'eines que segueixen aquesta filosofia.

Van inaugurar la Jornada Gemma Fonrodona, vicerectora d'Estudiants i Política Lingüística de la Universitat de Barcelona (UB); Salvador Alegret, vicepresident de l'Institut d'Estudis Catalans; Cristóbal Urbano, degà de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB, i Jaume Martí, el nostre president.

La ponència del matí «Encontrar documentos a través de las palabras y de los enlaces», sobre recuperació d'informació, va anar a càrrec de José Luis Alonso, professor del Departament d'Informàtica i Automàtica de la Universitat de Salamanca. Les dues primeres comunicacions van tractar de l'ús de l'estadística sobre els textos. Rogelio Nazar, de l'Institut de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), va tractar el tema des d'una òptica més general, mentre que Mercè Vázquez, de la Universitat Oberta de Catalunya, el va concretar més en l'extracció terminològica.

Seguidament, Eivor Jordà, del centre universitari ESTEMA de València, va exposar una valoració del procés de documentació en la traducció jurídica de l'anglès al castellà. Per acabar la sessió del matí, Maria Elvira va presentar un vocabulari sobre preservació i conservació de patrimoni documental que ha fet i va explicar els criteris que havia seguit. El matí va acabar amb un debat moderat per Miquel Centelles, en què els assistents van poder intercanviar parers amb el ponent i els comunicadors del matí.

La sessió de tarda va començar amb la ponència «El futur de la informació acadèmica: web semàntica, web social o totes dues?», de Lluís Codina, de la Secció de Ciències de la Documentació de la UPF, en la qual va parlar sobre què és el web avui i sobre el que podria haver estat i el que pot ser. Va exemplificar-ho amb recursos web que han revolucionat la documentació. Trobareu la presentació al seu web, <http://www.lluiscodina.com/>. En la comunicació següent, Xavier Albons i Àngels Egea, dels Serveis Lingüístics de la UB, van presentar Vocabulària, un multicercador terminològic. L'eina es basa en un recull de textos penjats en el Web que no solen estar indexats per les eines més comunes. En la darrera comunicació del dia, «Terminologia i documentació 2.0», Jordi Chumillas i Ricard Giramé, de la Universitat de Vic, van mostrar alguns recursos útils que segueixen la filosofia 2.0.

Tot seguit va haver-hi un debat, moderat per Jaume Martí, entre els assistents i els comunicadors de la tarda. Com a cloenda, Marina Salse, per part de la Facultat, i Jaume Martí, per part de la SCATERM, van fer el balanç de la Jornada.

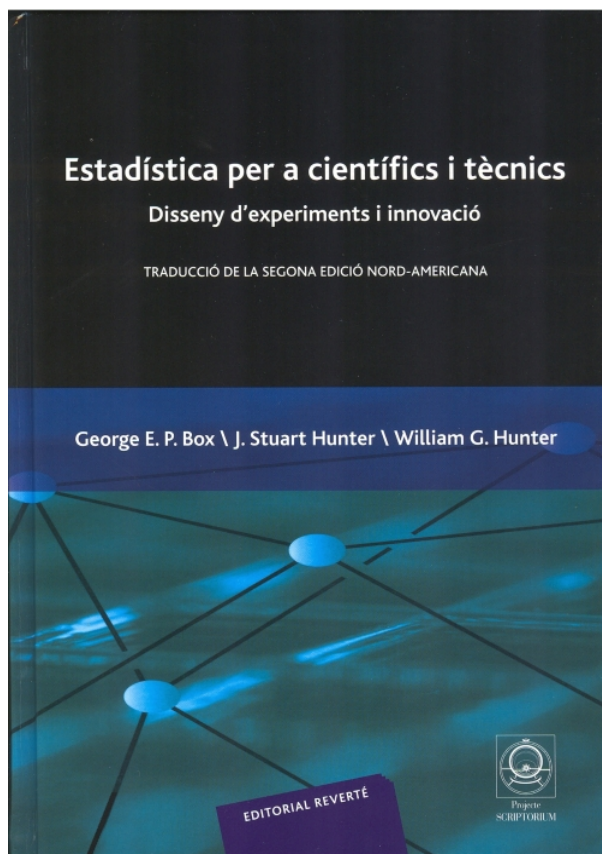
Lluc Potrony

El Projecte Scriptorium i l'*Estadística per a científics i tècnics*

El Projecte Scriptorium, encapçalat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i amb el suport econòmic de la Fundació Alsina i Bofill, la Fundació Congrés de Cultura Catalana i la Fundació Joaquim Torrens Ibern, i també amb la col·laboració inestimable de l'Editorial Reverté, de Barcelona, vetlla per la traducció al català i l'edició de llibres de text universitaris de prestigi internacional.

Aquesta iniciativa ha dut a terme la traducció i la publicació, en dues èpoques diferents a partir del 1994, de set obres: *Física*, de P. A. Tipler (1994); *Calculus: Càlcul infinitesimal*, de M. Spivak (1995); *Introducció a la microbiologia*, de J. L. Ingraham i C. A. Ingraham (1999); *Anàlisi química quantitativa*, de Daniel C. Harris (2006); *Bioquímica*, de Jeremy M. Berg, John L. Tymoczko i Lubert Stryer (2007); *Microorganismes*, de Moselio Schaechter, John L. Ingraham i Frederik C. Neidhardt (2008), i *Estadística per a científics i tècnics: Disseny d'experiments i innovació*, de George E. P. Box, J. Stuart Hunter i William G. Hunter (2008). Actualment, s'ha començat a traduir la sisena edició nord-americana del manual *Física*, de Paul A. Tipler i Gene Mosca, tasca que ha estat encomanada al Servei de Correcció Lingüística de l'IEC.

BOX, George E. P.; HUNTER, J. Stuart; HUNTER, William G. *Estadística per a científics i tècnics: Disseny d'experiments i innovació*. Traducció de la segona edició nord-americana. Barcelona, Reverté, 2009. 639 p. [Conté un índex d'autors i un índex analític]

L'obra d'estadística que ens ocupa en aquesta ressenya s'ha publicat per a commemorar el centenari del naixement de Joaquim Torrens-Ibern, que fou catedràtic d'Estadística Teòrica i Aplicada de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Barcelona, que s'escau enguany. En memòria seva, els seus col·legues crearen, l'any 1977, la Fundació que duu el seu nom i que apadrina el Projecte Scriptorium.

La finalitat d'aquest manual és exposar les eines estadístiques i científiques que són a disposició d'experimentadors, investigadors i enginyers, i mostrar com es poden emprar aquestes eines treballant en equip amb els responsables de la matèria objecte d'experimentació i indicar el suport que actualment poden treure dels avenços de la informàtica i de la utilització d'ordinadors potents.

L'aportació més interessant d'aquesta obra a la terminologia és l'índex analític final, que consta de 591 entrades i subentrades, les quals passaran a engrossir el futur portal de ciència i tecnologia de l'Institut d'Estudis Catalans, programa de recerca de les dues seccions de ciències de l'IEC que és a cura de Salvador Alegret, membre de la Secció de Ciències i Tecnologia.

D'altra banda, ha estat un exercici intel·lectual i lingüístic ben interessant l'esforç que ha calgut fer per a adequar a l'àmbit dels Països Catalans els exemples textuais que podrien haver resultat estranys o fins incomprensibles per als estudiants catalanoparlants.

No es pot negar l'elevat cost de confecció que té cadascun dels manuals del Projecte Scriptorium, però creiem que queda plenament justificat per l'alta qualitat científica, terminològica i lingüística que han assolit al llarg d'aquests anys. Que per molts anys en puguin continuar editant.

Josep M. Mestres

Novetats

Bibliografia: Criteris de presentació en els treballs terminològics

Revista de Llengua i Dret, núm. 51

Diccionari d'arqueologia en línia

Terminologia de l'àmbit de la gastronomia

Un tip de trucs

Agenda

Convit: I Congrés de serveis lingüístics de territoris de parla catalana (Girona, 16 i 17 de juliol de 2009)

El web recomanat

Un tip de trucs

Des del dia 22 de juny de 2009, la unitat d'Assessorament Lingüístic i Terminologia dels Serveis Lingüístics (SL) de la Universitat de Barcelona ha començat a publicar un blog anomenat *Un tip de trucs*, que té per objectiu difondre apunts sobre recursos informàtics (eines i trucs que facilitin la redacció, la traducció i la verificació ortogràfica), terminologia, criteris lingüístics, denominacions i, en general, novetats produïdes als SL en les matèries d'assessorament lingüístic i de terminologia.

Àngels Egea

SOCIETAT CATALANA DE TERMINOLOGIA
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

scat
term

D'acord amb el que estableix la Llei orgànica 15/1999, podeu exercir el dret d'accés, de rectificació, d'oposició i de cancel·lació de les vostres dades per correu electrònic a scaterm@iec.cat.